

*Gammelt lindetre som er blitt styva.
Foto: Olav Balle*

LIND

Lind hører til den gruppen trær vi kaller for varmekjære. Det er særlig høy sommertemperatur (tetraterm) disse trærne vil ha. I vill tilstand finnes linden knapt nord for Dovre. Til gjengjeld plantes den mange steder også nordover og er et mye brukt parktre. En av grunnene til det, er at linden er bladrik og tåler sterk årlig beskjæring. Vi har vel alle sett de ”kastrede” lindetrærne i parken om våren. Kommer vi igjen om sommeren minner de mest om klippede pudler. Neste år er bladverket kommet for fullt igjen.

I motsetning til andre treslag, blomstrer linden når bladene har kommet fram. Dette fordi lindeblomstene bestøves av insekter. Andre trær som ask, eik, osp, bjørk osv. bestøves av vinden og da er bladene til hinder for at pollenet skal komme fram. Lindeblomstene har en god søtlig duft. - Linden har mye nektar, noe som gjør den til en god honningplante om det er mange av dem i et område. Noen ganger kan vi finne store mengder døde bier og humler under blomstrende lindetrær, særlig på Vestlandet. Årsaken til dette har forundret flere, men det har vært antatt at det under spesielle klimatiske forhold kan dannes andre sukkerarter i nektaren som slår ut insektene. En annen ting er at parkerer du bilen under et lindetre, kan den bli ganske seig. Ikke av nektar, men

honningdogg, dvs. bladlusekskremerer. Dere husker vel at noen maurarter holder bladlus?

Hva kan vel lind brukes til som treslag? Lindeved er løs og lett å bearbeide. I tillegg smaker ikke lindeved, jfr. rogn som smaker bittert. Derfor ble lind mye brukt til husgeråd som skulle brukes til oppbevaring av mat, som tallerkner og boller. Lett å dreie er materialet også, for ikke snakke om treskjæring. Og her har vi en interessant sak: Helgenbilder ble gjerne skåret i lind, og når lindetrær også ble ansett som hellige, fikk bildene dobbelt verdi. - I nyere tid har lind hatt størst verdi som leverandør av bast til gartnerier og til bastetau. I dag er begge deler erstattet av andre materialer. Tau lages i dag av andre natur- eller plastfibre og gartnerbasten kommer i dag fra rafiapalmeblader.

Selv om husdyra åt lindelauv, ble dette lauvet i liten grad brukt som dyrefôr – i motsetning til lauv fra ask og alm. Lindetreet ble i hovedsak nytta til å fletta bastatau.

Skal du få tak i lindebast, er dette en større prosess. Greiner legges til røtning i vann inntil basten, som ligger mellom barken og veden, løsner. Når sevjen går om våren, kan du også flekke av barken (og basten) og legge den til røtning. Etterpå renses og sorteres basten, slik at lange og jevne fibre som er brukes til tau som skal være sterke, mens korte og grove fibre gir et mindreverdige tau – eller til golvmatter. Under materialknappheten vi hadde under siste krig, var det noen som tok opp denne kunsten igjen. Fremdeles kan du støte på bastatau brukt på gamle garn. Så kan vi trekke fram litt overtro: Best fiskelykke hadde man om det ble brukt oppriktige rep, dvs. rep laget av bast fra egne trær.

Det fortelles at Bjødna-Tore var en kløpper til å lage bastatau. Hva slags type tau han lagde, forteller historien ingenting om, for de mest sofistikerte tauene ble slått på samme måte som repslagerne gjør med fibertau. Det er mest trolig at Tore flettet bastefibrene slik kvinnene gjør med håret. Slike bastatau var seige - og var det gjort skikkelig, kunne bruddstyrken være brukbar. Men de tåler lite slitasje, derfor brukte en hegd eller håvoll når tauet for eksempel skulle brukes som børtau.

Lind finnes spredt i hele Ryfylke og videre nordover. I Frafjord finnes det sannsynligvis mer lind enn ask og alm.

Så et lite tips til dem som har vansker med å sovne om kvelden: En kopp lindeblomst te sies å virke beroligende og kan brukes som sovemiddel. I hvert fall var det to medstudenter som i sin tid fant ut at de ville ha en tekopp hver før dagens studier tok til. De sovnet begge to og i ettertid har jeg referert deres uttalelser når det gjelder lindeblomst teens egenskaper. Prøv i hvert fall!

Olav Balle

*Lindeblomster og lindeblader.
Foto: Ukjent*

*Dette eldgamle, styva lindetreet har behold vekstkraften.
Foto: Per Terje Haaland*

*Dette lindetreet i Frøsfjord er flere hundre år gammelt. Men mange nye skudd kommer opp etter nystyring i 1993.
Foto: Per Terje Haaland*